

Nr 275.

Av herr **Ekströmer**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete m. m.

Såsom framgår av proposition nr 146 med förslag till lag angående ändring i vissa delar av 1930 års lag om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete m. m., har Sveriges Konditorförening ingivit framställning om uppmjukning av § 2 a. Då Kungl. Maj:t icke tillmötesgått denna framställning, som från olika synpunkter synes oss skälig, vilja vi — utan att i övrigt ta ståndpunkt till propositionen — framställa yrkande till förmån för framställningen ifråga.

Undantag från det i nämnda lag stadgade förbudet för tillverkning till avsalu av bageri- och konditorivaror å sön- och helgdag får enligt § 2 a göras för tillverkning av varor, vid vilkas framställning jäst icke erfordras. Detta undantag får sträcka sig till högst tre timmar. Sveriges Konditorförening har i sin framställning begärt, att undantagstiden måtte få utsträckas till att omfatta högst sex timmar. Föreningen har anfört att de förhållanden, som föranlett undantagsbestämmelsen, numera fått ökad vikt. Flertalet konditorier ha fått sin största inkomst på sön- och helgdagshandel och äro för sin existens beroende av denna. Vissa varor, såsom bakelser, måste tillverkas under den tidigare delen av dagen, men beställningar för middagar av t. ex. efterrätter inkomma senare på dagen. Den korta medgivna arbetstiden gör det emellertid svårt för konditorierna att kunna tillmötesgå och utföra dessa beställningar. Olägenheterna härav äro så mycket större som konsumtionen av konditorivaror icke planlades på förhand utan hade karaktären av tillfällighetsköp.

Konditorföreningens framställning har utom av företagarorganisationer tillstyrkts av kommerskollegium och de flesta yrkesinspektörer. Under förutsättning av viss förändring av den individuella söndagsarbetstiden, vartill vi strax komma, har den även, om än med viss reservation, tillstyrkts av Kooperativa förbundet och riksförsäkringsanstalten. Däremot har den avstyrkts av socialstyrelsen och Svenska Livsmedelsarbetarförbundet, vilka härvid främst betonat lagens skyddssyfte och funnit varje inskränkning av söndagsledigheten för konditoriarbetarna icke önskvärd. Med stöd just av dessa sociala synpunkter har departementschefen motsatt sig framställningen.

För vår del vilja vi först fastslå, att det synes oss klarlagt, att gällande lagstadganden göra det svårt för konditorierna att kunna i full utsträckning

tillmötesgå allmänheten. Detta vitsordas bland annat av Svenska livsmedelsarbetareförbundet, som framhåller att beställningskonditorierna ha svårigheter att hävda sig i konkurrensen med glassfabrikerna, ehuru dessa svårigheter dock enligt förbundets mening skulle ha överdrivits. Och kommerskollegium har starkt understrukt behovet av produktionens smidiga anpassning efter allmänhetens nya vanor och stegrade anspråk. En uppmjukning av lagen i enlighet med ändrade konsumtionsförhållanden förefaller oss vara ett allmänhetens naturliga önskemål, vilket statsmakterna böra tillmötesgå, så långt detta kan förenas med lagens välgrundade skyddsintressen. En utsträckning av den medgivna arbetstiden å sön- och helgdagarna i konditorierna är därför numera motiverad.

Om arbetstiden i enlighet härmed fixeras till sex timmar, innebär detta givetvis blott en maximitid. Med hänsyn till de för söndagsarbetet avtalsmässigt stegrade lönekostnaderna får det anses uteslutet att arbetsgivarna göra större bruk av den medgivna arbetstiden än som oundgängligen fordras för betjänande av allmänheten. Däri ligger det starkaste korrektivet mot ett alltför långtgående ianspråktagande under sön- och helgdagar av konditoriarbetarnas söndagsvila.

Ett annat korrektiv synes ligga i det förslag till ordnande av sön- och helgdagsarbetet, som föreslagits av Kooperativa förbundet och riksförsäkringsanstalten. I Sveriges Konditorförenings framställning föreslogs, att med ett utsträckande av undantagstiden skulle förbindas en föreskrift, att ingen vid ifrågavarande tillverkning sysselsatt arbetare finge utföra arbete mera än högst tre timmar; därest tillverkningen påginge längre tid än tre timmar, skulle skiftindelning företas. Mot detta förslag synes med skäl ha anförts, att fara uppstode för att arbetarna därigenom i minskad utsträckning komme i åtnjutande av sammanhängande söndagsvila, i det att skiftindelningen kunde göra tre timmars söndagsarbete oftare förekommande än hittills. I stället har det i de nämnda yttrandena ifrågasatts sådana bestämmelser, enligt vilka arbetarna skulle utföra sön- och helgdagsarbete blott varannan sön- eller helgdag men då i gengäld arbeta hela den erforderliga tiden. Därigenom skulle intresset av sammanhängande söndagsvila vinna det beaktande, det förtjänade. Då den nuvarande lagen medger tre timmars sön- och helgdagsarbete året runt utan någon sammanhängande och fullständig söndagsvila, skulle införandet av ett varannan-söndags-stadgande i samband med en utsträckning av undantagstiden till sex timmar socialt sett ställa sig förmånligare för arbetarna. Såsom riksförsäkringsanstalten framhållit skulle ett sådant stadgande dock förutsätta, att i rörelsen användes mer än en arbetare; vore blott en arbetare anställd i företaget, skulle den medgivna söndagsarbetstiden för denne bibehållas vid tre timmar.

Då vi finna att arrangemang ifråga om arbetstiden av här ovan anförd slag vara förenligt med ifrågavarande lagstiftnings sociala syftemål och ur vissa hänseenden bättre trygga arbetarnas behov av sammanhängande söndagsvila än nuvarande lagbestämmelser, och då vi dessutom finna den av oss påyrkade uppmjukningen av lagstiftningen numera stå i överens-

stämme såväl med allmänhetens som med näringsidkarnas intresse, hemställer jag,

att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 146 ville besluta sådan ändring av förevarande lag, att den medgivna arbetstiden vid konditorier å sön- och helgdagar utsträcker från tre till sex timmar, samtidigt som vederbörande arbetare på ovan angivet sätt i lag tillförsäkras sammanhängande ledighet varannan sön- och helgdag.

I händelse av bifall till detta förslag ombeder jag utskottet att utarbeta vederbörlig lagtext.

Stockholm den 20 mars 1939.

Ivar Ekströmer.
